

Μ. Δημητρίου

Δεν θα πω τίποτα σχεδόν από αυτά τα οποία ετοιμαζόμουν να πω και αυτό, διότι θα ήθελα να υπάρχει χρόνος για συζήτηση κυρίως των παλαιών συνεργατών για ένα άτυπο συνέδριο, που έγινε χτες το βράδυ μεταξύ των παλαιών συνεργατών και έχουμε να πούμε ορισμένα παράπονα - προτάσεις.

Απλά να σας πω ότι εμείς μαζί με την Εύα Πολίτου όλα αυτά τα χρόνια κάναμε συγγραφή διδακτικού υλικού, που δεν ξέρουν καν αν υπάρχει στα σχολεία. Βασιστήκαμε στο να είναι αυτό το έργο μια πρόταση διδακτικού υλικού και όχι ακριβώς διδακτικό υλικό, να μην αλλάξει τα ήδη υπάρχοντα σχολικά βιβλία και να μη γίνει ένα καινούργιο σχολικό βιβλίο, το οποίο θα ήταν κουραστικό και ανεπιθύμητο και από τα παιδιά και από τους δασκάλους.

Μέσα στο μυαλό μας προσπαθήσαμε να έχουμε απέναντί μας όχι έναν τσιγγάνο, και το τι κουβαλάει αυτός ο άνθρωπος αλλά έναν μαθητή, ο οποίος βρίσκεται έξω από το σχολείο και ίσως τυχαίνει να είναι τσιγγάνος ή όχι, χωριατόπουλο κτλ. Η τελευταία δουλειά που κάναμε ήταν μια συμπλήρωση ερωτηματολογίου στα σχολεία της Αγίας Βαρβάρας και κάναμε μια έκθεση, την οποία έχετε στη διάθεσή σας. Δε θα διαβάσω τίποτα από αυτά και επίσης από τα ιστορικά στοιχεία για την Αγία Βαρβάρα. Ωστόσο δεσμεύομαι ότι αυτός ο χρόνος θα χρησιμοποιηθεί για την συζήτηση.

Γ. Γεωργίου

Σκοπεύαμε να παρουσιάσουμε τη σχέση εκπαίδευσης και κοινωνίας στην πόλη της Αγίας Βαρβάρας, μετά βέβαια από τα εισαγωγικά όσον αφορά στο τι κάναμε αυτά τα τρία χρόνια στο πρόγραμμα, στο οποίο μπήκαμε με μεγάλο ενθουσιασμό και εγώ και όλα τα στελέχη. Θα λέγαμε λοιπόν για κάποιες μελέτες για την Αγία Βαρβάρα και πώς εντοπίζουν το ζήτημα της εκπαίδευσης σ' αυτόν τον χώρο, μέσω μιας άποψης ενός γλωσσολόγου.

Η Αγία Βαρβάρα είναι μια ξεχωριστή πόλη και στη σκέψη ορισμένων ανθρώπων είναι η πόλη, στην οποία οι τσιγγάνοι έχουν αστικοποιηθεί, έχουν εγκατασταθεί και είναι βέβαια διαφορετικά και ως προς το ζήτημα της εκπαίδευσης. Υπάρχουν

περισσότερες ευκαιρίες, οι άνθρωποι έχουν καλύτερη δουλειά και η πόλη έχει και φήμη στο εξωτερικό, δεδομένου ότι σε ένα πρόσφατο συνέδριο, που έγινε στα Σκόπια και όπου τέθηκαν ζητήματα οικιστικού ενδιαφέροντος, είχαμε μια εισήγηση για την Αγία Βαρβάρα ως μια περίπτωση αστικοποίησης και πετυχημένης ένταξης και επίλυσης των προβλημάτων.

Επιγραμματικά να πούμε ότι η περιοχή είναι ένας χώρος από τον οποίο έχουν περάσει πολλοί μετανάστες, οι ρόμηδες, άνθρωποι μεροκαματιάρηδες με τη δική τους ιστορία, που κατάφεραν να οικοδομήσουν επιχειρήσεις και να κάνουν κάποια μικρά θαύματα. Οι καταγραφές προέρχονται από τον Gordon Messing της δεκαετίας του 70, ο οποίος ήταν από τη σχολή εκείνη που έδινε έμφαση στη γλωσσολογία, δηλαδή ότι πρέπει να μελετήσουμε τους τσιγγάνους από την μεριά της γλωσσολογίας. Αναφέρει κάποια στοιχεία, ότι για παράδειγμα από το δείγμα των πληροφορητών που είχε στη διάθεσή του υπήρχαν κάποιοι που ήξεραν γράμματα και τον βοηθούσαν να μεταφράσει.

Αυτό συνέβη στην δεκαετία του 70, αλλά αργότερα μπήκαν οι άνθρωποι στη διαδικασία να παρακολουθούν στα σχολεία και φτάσαμε στην σημερινή εποχή, που εδώ πια θέτονται ζητήματα ταυτότητας. Δηλαδή θέτονται προβληματισμοί για το εάν πρέπει να λέμε ότι είμαστε τσιγγάνοι και για το εάν τελικά είμαστε τσιγγάνοι, τι σημαίνει να είναι κάποιος τσιγγάνος, διότι οι τσιγγάνοι της Αγίας Βαρβάρας απεμπολούν αυτό το πρότυπο του τσιγγάνου που έχουμε στο μυαλό μας.

Βλέπουμε ωστόσο τα πράγματα από την πλευρά της εκπαίδευσης να υπάρχει δηλαδή πολλαπλότητα σχέσεων και τα παιδιά να παρακολουθούν, διότι οι τσιγγάνοι τώρα πια σε σχέση με την δεκαετία του 70, στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο και στο φροντιστήριο. Σήμερα στις οικογένειες των τσιγγάνων υπάρχουν άλλα πρότυπα, καθώς υπάρχουν και πλούσιες οικογένειες, που στέλνουν τα παιδιά τους αγγλικά, φροντιστήρια και ξένες γλώσσες. Παρατηρούμε λοιπόν ότι πρόκειται για μια σημαντική περίπτωση δυναμικής, όπου η ταυτότητα ταλαντεύεται και δεν ισχύει κάτι απόλυτα.

Μάλιστα πληροφορηθήκαμε, και έχουμε τη χαρά να το ανακοινώσουμε ότι μέσα σ' αυτό το πλαίσιο της δυναμικής υπάρχει και μια προσπάθεια κάποιων νέων, οι οποίοι σύστησαν έναν σύλλογο, με τον τίτλο «Σύνδεσμος Ελλήνων Ρομ Επιστημόνων και Συνεργατών», ο οποίος μαζεύει δυνάμεις όχι μόνο από τους τσιγγάνους και γύφτους, αλλά παίρνει δυνάμεις και από τσιγγάνους της διασποράς. Η επωνυμία αυτού του συλλόγου είναι προς τιμή του συνεργάτη μας και κορυφαίου γλωσσολόγου

Έλληνα, του Βαγγέλη Μαρσέλλου, ο οποίος συνέβαλε στη συστηματοποίηση της Ρομανί. Βλέπουμε λοιπόν αυτή τη δραστηριότητα και πολλές άλλες στην περιοχή, παρατηρούμε επίσης το πάλεμα της ταυτότητας, βλέπει κανείς κορίτσια που φοράνε παντελόνι ή που δεν πηγαίνουν στο σχολείο, να κρατούνται οι παραδόσεις και να παντρεύονται νέες, να μπαίνουν στο Πανεπιστήμιο ή και τα αντίθετα.

Πρέπει να πούμε πάντως ότι το πρόγραμμα εδώ και 3-4 χρόνια παρεμβαίνει στην Αγία Βαρβάρα αλλά, κατά την άποψη μας, πρέπει να γίνει μια πιο ενδελεχής μελέτη αυτής της σχέσης εκπαίδευσης και πόλης. Αυτό που είναι άξιο να ειπωθεί είναι κάποιες προτάσεις. Αρχίζοντας να πω ότι χρειαζόμαστε σεμινάρια για τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα για την κατάρτιση και τον προγραμματισμό άλλων ενεργειών, που θα διαφωτίσουν ζητήματα ταυτότητας.

Η Μαρία Δημητρίου είναι από τους πιο σημαντικούς γνώστες της Ρομανί γλώσσας και πιστεύω ότι θα ήταν σημαντικό, εφόσον το σεμινάριό μας τιτλοφορείται κέντρο Διγλωσσίας και Πολιτισμικής Ετερότητας, να υπήρχε και ένα σεμινάριο διδασκαλίας της Ρομανί, έτσι, ώστε να απαντήσουμε και σε αυτούς στην Ευρώπη που μας κατακρίνουν, που ασχολούμαστε με τη γλώσσα.

Σχετικά με το πώς να ενισχύσουμε τους τσιγγάνους όσον αφορά στη μαθησιακή διδασκαλία, είμαστε της άποψης ότι θα έπρεπε το Πανεπιστήμιο των Ιωαννίνων με τους συνεργάτες, να προσπαθήσει να καταγράψει την προφορική ιστορία των τσιγγάνων. Στην Αγγλία αυτό ήδη γίνεται εδώ και δεκαετίες, το πολιτισμικό κεφάλαιο των τσιγγάνων είναι σημαντικό και η προφορική ιστορία τους θα μπορούσε να φωτίσει και την νεότερη ελληνική ιστορία και ίσως αυτό θα έπρεπε να γίνει θεσμοθετημένα από ένα κέντρο προφορικής ιστορίας. Να επικαλεστώ τον Tompson, τον πατέρα της προφορικής ιστορίας.

Βάζοντας τα τσιγγανόπουλα να μιλήσουν για την οικογενειακή τους ιστορία τους, δίνουμε ένα έναυσμα να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση, εθνική αντίσταση και είναι πραγματικά ένα κομμάτι που δεν το ξέρουμε και πρέπει κάποιος να ασχοληθεί με αυτό το αντικείμενο. Και όλα αυτά να γίνουν, όπως είπε και ο κ. Μυλωνάς με κάποιους εξαιρετους μεταπτυχιακούς και η γνώση να πάει στην κοινότητα και να αποκτήσει συνείδηση της ταυτότητάς της.

Πρέπει κανείς να περπατήσει στην Αγία Βαρβάρα, να την δει, να παρατηρήσει τις αντιδράσεις, να δει τους ρόλους των ανθρώπων στη Μέκκα του τσιγγάνικου πολιτισμού. Ευχαριστώ.